

ກູໂມງພຳສະຖາພາໃນລຳພູ

Gangueage Landscape in Ganna (Northern Thailand)

ພາບ.໑໑. ກຳພອນພຳສະຖາພາ ສະຖານທີ່ພຳສະຖາພາ

ພິຊິດຊຸມພາບໃຈ
ພິຊິດຊຸມພາບໃຈ

ภูมิทัศน์ภาษาในล้านนา

Language Landscape in Lanna (Northern Thailand)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภัทรนิษฐ์ ศรีจอมทอง

ภูมิทัศน์ภาษาในล้านนา

พิมพ์ครั้งที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2560

จำนวนพิมพ์ 100 เล่ม

ราคา 450 บาท

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

ISBN : 978-616-429-754-8

จัดทำโดย : ภัทรนิษฐ์ ศรีจอมทอง

168 หมู่ 4 ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง

จังหวัดเชียงใหม่ 50160

พิมพ์ที่ : สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ (งานสำนักพิมพ์)

อาคารเทพศาสตร์สถิตย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

63 หมู่ 4 ต.หนองหาร อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ 50290

โทร. 0 5387 3470-5 e-mail: maejopress@gmail.com

www.maejopress.mju.ac.th

ออกแบบปก : ภัทรนิษฐ์ ศรีจอมทอง

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

ภัทรนิษฐ์ ศรีจอมทอง.

ภูมิทัศน์ภาษาในล้านนา.-- พิมพ์ครั้งที่ 2.-- เชียงใหม่ :

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ(งานสำนักพิมพ์) มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2560.

316 หน้า.

1. ภาษาล้านนา. I. ชื่อเรื่อง.

495.911

ISBN 978-616-429-754-8

เนื้อหาและภาพประกอบในหนังสือเล่มนี้ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้แต่ง

คำนิยม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภัทรนิษฐ์ ศรีจอมทองใช้เวลาหลายปีเพื่อศึกษาทำวิจัย นำเสนอผลงานทั้งในประเทศและต่างประเทศในแนวคิดเรื่องภูมิทัศน์ภาษา ศาสตร์จนตกผลึก และมาเริ่มเขียนหนังสือเรื่องภูมิทัศน์ภาษาในล้านนาเล่มนี้ ผมได้ติดตามอ่านด้วยความน่าสนใจตั้งแต่เริ่มต้นด้วยเรื่องนี้ถือเป็นเรื่องใหม่สำหรับวงการวิชาการด้านภาษาศาสตร์ในประเทศไทย ที่ไม่เคยมีใครสนใจศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์อย่างจริงจังเช่นนี้มาก่อน ผมจึงถือว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ภัทรนิษฐ์เป็นผู้บุกเบิกหรือนำเข้าองค์ความรู้ด้านนี้ในวงวิชาการเมืองไทย

ผมเห็นป้ายติดทั่วเมืองเชียงใหม่หรือตามเมืองใหญ่ทั่วประเทศแต่ไม่เคยคิดว่าป้ายเหล่านี้จะมีความหมายไปมากกว่าการสื่อสารเพื่อประชาสัมพันธ์ โฆษณาการค้า หาเสียง ฯลฯ เมื่อได้มาอ่านหนังสือเล่มนี้แล้วทำให้ต้องกลับมาคิดใหม่ถึงอำนาจที่มองเห็นแต่ไม่ตระหนัก หรืออำนาจที่ไร้เงาของป้ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาเขียนที่ใช้เป็นสื่อในการสื่อความหมายป้ายเหล่านี้ทำให้มองเห็นภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังให้เข้าใจเรื่องของความสัมพันธ์เชิงอำนาจของต่างประเทศ ภาษากลาง กับภาษาท้องถิ่นได้อย่างดีอีกด้วย นอกจากนี้ทำให้เห็นลักษณะการต่อสู้เพื่อแสดงความเป็นตัวตนที่เป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นเบียดแทรกเข้าไปอยู่ในป้ายต่างๆ ทั้งในรูปแบบของการใช้อักษรทางราชการแต่เขียนด้วยสำเนียงภาษาท้องถิ่น และการใช้ภาษาท้องถิ่นแท้ๆ เพื่อประกาศถึงรากเหง้า ความดำรงอยู่ และอัตลักษณ์ของตนเอง

ป้ายทั้งหลายที่ติดตามสถานที่ทั่วเมืองจึงไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ทั้งในแง่ของการให้ข้อมูลความรู้ แต่หากอีกด้านหนึ่งยังทำหน้าที่เชิงสัญลักษณ์ ที่มีความหมายเชิงการต่อสู้ เชิงแสดงตัวตน เชิงสังคม และเชิงวัฒนธรรมอย่างลุ่มลึกแฝงอยู่ด้วย

ผมประทับใจสิ่งที่อาจารย์ได้สรุปไว้หน้าสุดท้ายของหนังสือเล่มนี้ว่า

“ภูมิทัศน์ภาษาในล้านนาเป็นผืนภาพจำลองผืนหนึ่งของสังคมโลก ที่เป็นสังคมพหุภาษา-พหุวัฒนธรรม อันเนื่องมาจากการอยู่อาศัยและการพบปะติดต่อสื่อสารกันภายในสังคมพื้นที่เดียวกันของผู้คนที่มีภูมิหลังทางชาติพันธุ์แตกต่างหลากหลาย นั่นเอง สังคมล้านนาสื่อสะท้อนให้ตระหนักรู้ถึงกระแสการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวที่ปรากฏออกมาในสังคมที่ซับซ้อน เช่นเดียวกับสังคมในพื้นที่ต่างๆ ทั่วโลก กล่าวคือ เป็นสังคมที่ผู้คนร่วมชีวิตสังคมด้วยกันยอมรับความทันสมัย (modernity) ซึ่งปรากฏการณ์สมัยใหม่เอง ก็จำเป็นต้องปรับตัวเข้าหาความเป็นท้องถิ่น (locality) ขณะเดียวกันในสังคมล้านนา ก็ยังคงมีการธำรงรักษาและสืบทอด/สืบสาน “ตัวตน” ซึ่งได้แก่ ประเพณีวิถีปฏิบัติแบบดั้งเดิมที่มีคุณค่าของตน โดยปรากฏการณ์ทางสังคม-วัฒนธรรมใดๆ ในพื้นที่ขุนเขานี้ ได้สื่อสะท้อนออกมาด้วยนานาภาษาในหลากหลายรูปแบบ ตามพื้นที่สาธารณะ โดยเฉพาะในเขตเมืองและปริมณฑลทั่วล้านนา ในพื้นที่นี้เอง แผ่นป้ายสรรพภาษาในสารพัดรูปแบบ ก็ได้เผยให้เห็นเรื่องราว การเคลื่อนไหว การเปลี่ยนแปลง บุคลิกภาพ และตัวตนของสังคมล้านนา ซึ่งภาพสภาวะชีวิตสังคมของหมู่มวลชนเหล่านั้น ดำรงคงอยู่ ยืนหยัดและเคลื่อนไหวอย่างเป็นพลวัตอยู่ภายในสังคมล้านนาที่ติดต่อเชื่อมโยงกับสังคมอื่น รวมทั้งสังคมโลกต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง ในกระแสหมุนเวียนของกาลเวลา”

สมพงศ์ วิทย์ศักดิ์พันธุ์

19 มิถุนายน 2559

คำนำ

ภูมิทัศน์ภาษาในล้านนา เป็นหนังสือที่เสนอภาพสังคมและวัฒนธรรมล้านนาปัจจุบันที่สื่อสะท้อนออกมาด้วยนาฏภาษาในรูปแบบต่างๆ บนแผ่นป้ายในพื้นที่สาธารณะ (signs in public spaces) ของเขตเมืองและปริมณฑลทั่วล้านนา หรือ จังหวัด 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ได้แก่ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง พะเยา เชียงราย แพร่ และ น่าน ซึ่งผู้เขียนได้นำผลงานวิจัยที่ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางภาษาศาสตร์ โดยเฉพาะด้านภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์ (Linguistic Landscape) เป็นหลักในการศึกษา มาสังเคราะห์และผนึกรวมกับการบูรณาการข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมล้านนา โดยเชื่อมโยงเข้ากับความรู้ด้านสังคมศาสตร์เกี่ยวกับปรากฏการณ์โลกาภิวัตน์ และท้องถิ่นวิวัตน์ มาถ่ายทอดลงในหนังสือเล่มนี้

หนังสือสื่อภาพสังคมล้านนาผ่านภาษาเล่มนี้ ผู้เขียนได้ตั้งใจ ใช้พลังความรู้ ประสบการณ์และความพยายามอย่างเต็มกำลังในการเขียน ด้วยความภาคภูมิใจในแผ่นดินเกิด - ดินแดน “ดอย” ที่เป็น “ถิ่นไทยองาม” แห่งนี้ โดยได้น้อมระลึกถึงพลังแห่งความเมตตาและแบบอย่างด้านศาสนา และกิจกรรมสังคม-วัฒนธรรมล้านนาของครูบาศรีวิชัย พระธรรมมังคลาจารย์ (หลวงปู่ทอง สิริมังคโล) และครูบาตรัยเทพ จันทวันโณ และขอแสดงความเคารพนับถือ และขอบคุณผู้มีคุณูปการต่อการเขียนหนังสือเล่มนี้ ทั้งที่จะได้เอ่ยนามและไม่ได้เอ่ยนาม เป็นลำดับถัดไป มา ณ ที่นี้ เป็นอย่างสูง และด้วยความระลึกถึงบิดาผู้ล่วงลับของผู้เขียน - พ่อมินทร์ (ใจเมณี) ศรีจอมทอง

หนังสือเล่มนี้นำเสนอออกมาได้ ด้วยการพิจารณาตรวจทานและให้การแนะนำโดยรองศาสตราจารย์ ดร. สมพงศ์ วิทย์ศักดิ์พันธุ์ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงยิ่ง ผลงานวิชาการนี้ เป็นการนำองค์ความรู้ด้านภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์ของนักวิชาการหลายท่าน โดยเฉพาะ Professor Dr. Durk Gorter มาใช้เป็นหลัก และได้เริ่มกระบวนการเขียนภายใต้การดูแลของ Professor Dr. Volker Grabowsky ด้วยทุนวิจัยจากองค์การการแลกเปลี่ยนทางวิชาการแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน (DAAD) โดยศาสตราจารย์

ดร. สมทรง บุรุษพัฒน์ ได้กรุณาตรวจทานโครงร่างหนังสือเล่มนี้เป็นเบื้องต้น เช่นเดียวกับกระบวนการความรู้ที่ผู้เขียนได้รับการถ่ายทอดมาอย่างเข้มข้นจาก Professor Dr. Wolfgang U. Dressler การอำนวยความสะดวกและเอื้อเฟื้อเก็บข้อมูลที่แพร่จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูชีพ ชีพอุดม พร้อมทั้งการสนับสนุนการผลิตสิ่งพิมพ์จากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่รองศาสตราจารย์เพ็ญรัตน์ หงษ์วิทยากรได้ดูแล

ผู้เขียนได้กลั่นกรองเนื้อหาสาระหลากหลายด้าน มานำเสนอในหนังสือเล่มนี้ โดยใช้ศาสตร์สมัยใหม่เกี่ยวกับภาษาและสังคม มาประมวลบูรณาการเข้ากับองค์ความรู้เกี่ยวกับล้านนา ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม และภาษา ที่ปราชญ์ ครู-อาจารย์ และนักวิชาการได้จรรโลงรักษา สืบสาน ถ่ายทอดและเผยแพร่เป็นภูมิปัญญา เสริมด้วยข้อมูลความรู้จากการให้สัมภาษณ์ เอกสาร และหนังสือ จากหมอเมือง-แพทย์แผนไทย (อาทิ พระมหาประเสริฐ สิริบุญโณ พ่อหลวงน้อยบุญ ช่างเล้ง และหมอสวัสดิ์ วรรณศรี) มารดาของผู้เขียน (แม่จันทา ศรีจอมทอง) ญาติผู้ใหญ่สูงวัย มรรคทายก (ลุงหนานก่อง แก้วก่องมา และลุงหนานปิ่น พรหมจำใจ) และน้องสาว (คุณณัฐปภัสร ศรีจอมทอง)

ผู้เขียนหวังว่าหนังสือเล่มนี้ จะให้ความรู้แก่อาจารย์ นักวิชาการ นักศึกษา และผู้สนใจ ในการนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และเป็นแนวทางในการวิจัยเชิงบูรณาการด้านภาษา ภาษาศาสตร์ โดยเฉพาะภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์ รวมทั้งล้านนาศึกษา และภาษา-สังคม-วัฒนธรรมศึกษา เพื่อใช้ศึกษาเกี่ยวกับภาษา และปรากฏการณ์สังคมและวัฒนธรรมผ่านนานาภาษา บนแผ่นป้ายหลากหลายชนิดที่ใช้ในพื้นที่สังคมของชุมชน เมือง ภูมิภาค และประเทศ (ไทย) รวมถึงอาณาบริเวณใดๆ ของโลก ได้ต่อไปอีกด้วย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภัทรนิษฐ์ ศรีจอมทอง

สารบัญ

คำนิยม

คำนำ

สารบัญ

สารบัญภาพ

สารบัญแผนภูมิ

สารบัญตาราง

บทที่ 1 ภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์ (Linguistic Landscape)	1
นิยามและมโนทัศน์ (Definition and concept)	1
แผ่นป้าย (Signs)	3
บทบาทหน้าที่ของภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์	
(Roles and functions of linguistic landscape)	11
ประเภทและจำนวนภาษาบนแผ่นป้าย	
(Type and number of languages on signs)	12
ลักษณะเฉพาะของแผ่นป้ายทวิภาษา และ แผ่นป้ายพหุภาษา	
(Specific characteristics of bilingual and multilingual signs)	12
ความสัมพันธ์เชิงอำนาจบนแผ่นป้าย	
(Power relations on signs)	16
หน้าที่เชิงสัญลักษณ์ของภาษาบนแผ่นป้าย: อัตลักษณ์	
(Symbolic function of languages on signs: identity)	18
ภูมิทัศน์ภาษาในพื้นที่สาธารณะ: ภาษาเขียน	
(Language landscape in public spaces: written language)	23
ประเภทของแผ่นป้ายในพื้นที่สาธารณะ	
(Types of signs in public spaces)	26
แผ่นป้ายถาวร (Permanent signs)	27
แผ่นป้ายชั่วคราว (Temporary signs)	30

จุดประสงค์ของการใช้ภาษาเขียนบนแผ่นป้าย	
(Purpose of using written language on signs)	33
รูปแบบภาษาบนแผ่นป้าย (Pattern repertoire on signs)	37
แผ่นป้ายภาษาเดียว (Monolingual signs)	38
แผ่นป้ายภาษาปน (Signs of mixed languages)	39
แผ่นป้ายทวิภาษา (Bilingual signs)	40
แผ่นป้ายพหุภาษา (Multilingual signs)	41

บทที่ 2 สังคม วัฒนธรรม และภาษาล้านนา : ภาพรวม

(Lanna Society, Culture and Language: An Overview)	45
ที่ตั้งของล้านนา (Location of Lanna)	45
สังคมล้านนา (Lanna society)	49
สังคมพหุวัฒนธรรม (Multilingual society)	50
สังคมปฏิสัมพันธ์ (Interactive society)	53
วัฒนธรรมล้านนา (Lanna culture)	59
การดูแลสุขภาพแบบล้านนา (Lanna health care)	59
การรักษาโรคในวิถีล้านนา (Treatment in Lanna ways)	60
ประเพณี “ดำหัว” (Dam Hua ceremony)	68
การแต่งกาย (Dress)	76
ชุดตีนจก	78
การแต่งกาย “เมือง” ทุกวันศุกร์ และในโอกาสพิเศษ	
ตามสถาบันต่างๆ ในล้านนา	84
ภาษาล้านนา (Lanna language)	
ลักษณะทั่วไปของภาษาล้านนา	85
(General characteristics of Lanna language)	87
ตัวอักษรล้านนา หรือ ตัวเมือง หรือ อักษรธรรมล้านนา	
(Lanna script or Tua Mueang or Aksorn Tham)	89
ตัวอักษรล้านนา (Tua Mueang or Lanna consonants)	89

ความเสื่อมถอยของภาษาล้านนา	
(Decline of Lanna language)	90
การฟื้นฟูภาษาล้านนา	
(Revitalization process of Lanna language)	92
ภาษาล้านนาปัจจุบัน: การใช้ในพื้นที่สาธารณะ	
(Lanna at present: the use in public spaces)	94
บทที่ 3 ภูมิทัศน์ภาษาในล้านนา (Language Landscape in Lanna)	99
พหุภาษา/พหุวัฒนธรรมในล้านนา: ความหลากหลายทางภาษา	
(Multilingual/Multi-cultural communities in Lanna:	
Linguistic diversity)	103
ภาษาไทยบนแผ่นป้ายในล้านนา: บทบาทและอิทธิพล	
(Thai on signs in Lanna: role and influence)	115
ภาษาอื่นๆ บนแผ่นป้ายในล้านนา	
(Other languages on signs in Lanna)	121
ภาษาตะวันตก (Western languages)	122
ภาษาอังกฤษ (English)	124
ภาษาตะวันตกภาษาอื่นๆ	
(Other western languages)	129
ภาษาตะวันออกบนแผ่นป้ายในล้านนา	
(Eastern languages on signs in Lanna)	135
โลกาภิวัตน์ทางภาษาในล้านนา	
(Language globalization in Lanna)	149
มโนทัศน์เกี่ยวกับโลกาภิวัตน์โดยสังเขป	
(A brief concept on globalization)	149
โลกาภิวัตน์ในภาษาบนแผ่นป้าย	
(Globalization in language on signs)	153

ท้องถิ่นวิวัฒนาการในภาษาบนแผ่นป้าย (Glocalization on signs)	155
การปนภาษาบนแผ่นป้ายในล้านนา	
(Language mixing on signs in Lanna)	158
การปนภาษา: นิยาม และที่มา	
(Language mixing: definition and causes)	160
การปนภาษาในล้านนา (Language mixing in Lanna):	
การปนคำประสม (Compound language mixing)	163
การปนระหว่างภาษาไทยกับภาษาล้านนา	164
การปนระหว่างภาษาของท้องถิ่นทั้งในระดับชาติ	
และภูมิภาคกับภาษาต่างประเทศ	166
การปนระหว่างภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ	166
การปนระหว่างภาษาล้านนาและ/หรือภาษาไทย	
กับภาษาต่างประเทศภาษาอื่นๆ	168
การปนระหว่างภาษาต่างประเทศด้วยกัน	170

บทที่ 4 อัตลักษณ์ล้านนาในภาษา (Identity of Lanna in Language) 175

อัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and cultural identity)	175
ภาษาบนแผ่นป้าย: สัญลักษณ์บ่งชี้อัตลักษณ์	
(Language on signs: symbol indicating identity)	193
อักษรล้านนาเปรียบเทียบกับอักษรไทย	
(Lanna script in comparison to Thai script)	197
ลักษณะตัวอักษร	197
อักขรวิธี	201
การวางรูปสระและพยัญชนะ	201
เครื่องหมายวรรณยุกต์	202
ตัวสะกด	203

อัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม 6 ประการในล้านนา	
(Six types of social and cultural identity in Lanna)	205
อัตลักษณ์ด้านชาติพันธุ์: เมือง	
(Ethnic identity: Mueang)	208
อัตลักษณ์ด้านชัยภูมิ-ภูมิลำเนา: ดอย	
(Identity on location-domicile: Doi)	217
อัตลักษณ์ด้านที่อยู่อาศัย: เฮือน	
(Identity on residence: Huean)	221
อัตลักษณ์ด้านวิถีชีวิตประจำวัน	
(อุปนิสัยการดำรงชีพและอัธยาศัย): กาด	
(Identity on everyday life (living and hospitality habits):	
Kad)	225
อัตลักษณ์ด้านค่านิยม-ความเชื่อ: คำ	
(Identity on value-belief: Gold)	235
อัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรมเกษตรในชื่อลำไย	
(Agricultural Identity in longan names)	242
บทที่ 5 สรุป	251
บรรณานุกรม	259
เกี่ยวกับผู้เขียน	281

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	แผ่นป้ายหลากหลายภาษาจำนวนหนึ่ง (ภาษาไทย ล้านนา อังกฤษ ฝรั่งเศส และ ไทใหญ่) ในพื้นที่สาธารณะของล้านนา	1
ภาพที่ 2	ป้ายชื่อภาษาอังกฤษของร้านค้าที่ให้บริการ เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ <i>Boy Computer Service</i> และ ร้านขายแท็บเล็ต <i>Tablet Shop</i>	8
ภาพที่ 3	แผ่นป้ายภาษาล้านนา <i>ฮักงาม</i> (รักสวย) มีภาษาอังกฤษ <i>Love Beauty</i> กำกับ	8
ภาพที่ 4	แผ่นป้ายภาษาไทยใหญ่หน้าร้านทองแห่งหนึ่งที่เชียงใหม่	10
ภาพที่ 5	แผ่นป้ายทวิภาษา <i>วังสะแกกรีสอร์ท</i> เป็นชื่อรีสอร์ทภาษาล้านนา <i>วังสะแก</i> (คુંน้ำที่มีลักษณะตะแคง เป็นชื่อหมู่บ้าน) กับภาษาอังกฤษ <i>รีสอร์ต</i> ในเขตลำพูน	13
ภาพที่ 6	แผ่นป้ายทวิภาษา <i>กาดของคนเชียงใหม่ ตลาดวโรรส</i> ระหว่าง ภาษาล้านนา <i>กาด</i> (หมายถึง ตลาด) กับภาษาไทย <i>ของคนเชียงใหม่</i> และ <i>ตลาดวโรรส</i>	13
ภาพที่ 7	แผ่นป้ายทวิภาษาระหว่างภาษาล้านนา <i>กาดหลวง</i> (ตลาดวโรรส) กับ ภาษาอังกฤษ <i>แอร์พอร์ต</i> เป็นป้ายชื่อตลาด <i>กาดหลวงแอร์พอร์ต</i> ที่เชียงใหม่	14
ภาพที่ 8	แผ่นป้ายทวิภาษาระหว่างภาษาไทย <i>ราคาสุด</i> กับ ภาษาอังกฤษ <i>ช็อค</i> ในคำ <i>ราคาสุดช็อค</i> โฆษณาการลดสินค้า ที่แพร่	14
ภาพที่ 9	แผ่นป้ายพหุภาษาระหว่างภาษาล้านนา <i>กาดข่วง</i> ภาษาอังกฤษ <i>OTOP</i> และภาษาไทย <i>ลำพูนที่ลำพูน</i>	15
ภาพที่ 10	แผ่นป้ายภาษาพหุภาษา ประกอบด้วยภาษาไทย <i>กาแฟสด</i> ภาษาอิตาเลียน อาทิ <i>Espresso, Cappuccino</i> และภาษาอังกฤษ อาทิ <i>Green Tea</i> ที่น่าน	15
ภาพที่ 11	แผ่นป้ายชื่อสมญาเมืองแม่ฮ่องสอน <i>เมืองสามหมอก</i> เป็นภาษาไทยที่แม่ฮ่องสอน	17

ภาพที่ 12	ชื่อเกสเฮาส์และร้านอาหาร <i>กำกิ้น</i> (อาหารการกิน) ที่น่าน	17
ภาพที่ 13	ป้ายชื่อถนน <i>ช้างม้อยตัดใหม่</i> ที่เชียงใหม่เขียนด้วยตัวอักษรภาษาไทย	18
ภาพที่ 14	ป้ายพิพจน์ที่แพร่ที่เน้นอัตลักษณ์ล้านนาด้านสถานที่ “คุ้มเจ้าหลวง”	20
ภาพที่ 15	แผ่นป้ายภาษาล้านนาที่ใช้ตัวอักษรภาษาไทยเขียน <i>ป่าเวณี ป่าใหม่เมือง</i> (ประเพณีป่าใหม่เมือง – สงกรานต์ของคนไทยเหนือ) ที่เชียงใหม่	20
ภาพที่ 16	แผ่นป้ายเน้นข้อความภาษาล้านน่านำหน้า “ช่วงคนเดียว” กับคำภาษาไทย “ลำพูน”	20
ภาพที่ 17	แผ่นป้าย 5 แผ่นติดไว้ด้วยกันเป็นแนวตั้งในพื้นที่เดียวกันที่อำเภอสารภี เชียงใหม่	22
ภาพที่ 18	แผ่นป้ายขนาดเล็กติดไว้ข้างฝาผนังไม้ ที่แม่ฮ่องสอน	24
ภาพที่ 19	แผ่นป้ายติดด้านหลังรถยนต์สามล้อ (รถตุ๊กๆ) ที่เชียงใหม่	25
ภาพที่ 20	ข้อความพิมพ์บนเสื้อยืด ที่ถนนคนเดินวันอาทิตย์ เชียงใหม่	26
ภาพที่ 21	คำว่า <i>กำกิ้น</i> มีล้าน (ความคิดจะมีเงินล้าน) ติดไว้บนบังโคลนรถจักรยานยนต์	26
ภาพที่ 22	ป้ายชื่อวัดพระธาตุตอดอยกองมู แม่ฮ่องสอน	28
ภาพที่ 23	แผ่นป้ายหินอ่อน <i>ช่วงเมื่อน่าน</i> พร้อมข้อความอธิบายติดไว้บนพื้นที่ลานกว้างที่น่าน	28
ภาพที่ 24	แผ่นป้ายชื่อมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เชียงราย สลักไว้บนแผ่นหิน	29
ภาพที่ 25	แผ่นป้ายชื่อมหาวิทยาลัยซูริค – ศูนย์รวม ประเทศสมาพันธรัฐสวิสเซอร์แลนด์ วางเรียงไว้บนแท่นหินเป็นตัวอักษรสลักเขียนชื่อ (University of Zurich – Center)	29
ภาพที่ 26	แผ่นป้ายที่มหาวิทยาลัย Passau (University of Passau) ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐ เยอรมนี เป็นแผ่นหินสีขาว	29
ภาพที่ 27	แผ่นป้าย <i>บ้านหลวง</i> อำเภอจอมทอง เชียงใหม่	29

ภาพที่ 28	ป้ายชื่อร้านช็อกโกแลต <i>Sprungli</i> บนแผ่นกระจก ที่เมืองซูริค ประเทศสวิสเซอร์แลนด์	30
ภาพที่ 29	ข้อความภาษาอังกฤษข้างถ้วยกาแฟบนหน้าร้านอาหาร แห่งหนึ่ง ที่เชียงใหม่	30
ภาพที่ 30	แผ่นป้ายเชิญชวน <i>คำหัว หลวงปู่ทอง</i> ในเทศกาลสงกรานต์	32
ภาพที่ 31	แผ่นป้ายในรูปตัวอักษรร้อยเรียงติดบนแผงไม้ไผ่ ในช่วงเทศกาลปีใหม่ ที่ลำพูน	32
ภาพที่ 32	Graffiti บนกำแพงข้างทางรถไฟแห่งหนึ่ง ในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	33
ภาพที่ 33	ป้ายชื่อวัด <i>พระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร</i> อำเภอจอมทอง เชียงใหม่	34
ภาพที่ 34	ป้ายชื่อถนน <i>ขุนลุมประพาส ซอย 3</i> ในตัวเมืองแม่ฮ่องสอน	34
ภาพที่ 35	แผ่นป้ายภาษาล้านนาบนภาษาไทยเป็นข้อความเชิญชวน ชาวเชียงใหม่ให้รักษาวินัยจราจร ที่เชียงใหม่	35
ภาพที่ 36	แผ่นป้ายอวยพรเป็นภาษาฝรั่งเศส <i>Bon Voyage</i> ที่สนามบินสุวรรณภูมิ	35
ภาพที่ 37	แผ่นป้ายประชาสัมพันธ์การเปิดตลาดนัด <i>กาดนัดดาวบอย</i> ที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้	36
ภาพที่ 38	ป้ายโฆษณาใช้ข้อความภาษาอังกฤษปนภาษาไทย <i>EIA</i> <i>Approved</i> เริ่มก่อสร้างแล้ว ที่เชียงใหม่	36
ภาพที่ 39	แผ่นป้ายโฆษณาเน้นข้อความภาษาล้านนา <i>กิดใจจะไปก่อได้ไป</i> (นี่ก็อยากจะไป ก็ได้ไป) ของสายการบินแห่งหนึ่ง ที่เชียงใหม่	37
ภาพที่ 40	แผ่นป้ายโฆษณาหนังสือพิมพ์ <i>Süddeutsche Zeitung</i> ที่เมือง Munich ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	37
ภาพที่ 41	แผ่นป้ายภาษาลาวภาษาเดียว (มีภาษาอังกฤษกำกับ) <i>ถนนเจ้าฟ้าจ๋ม</i> ที่หลวงพระบาง	39
ภาพที่ 42	แผ่นป้ายทวิภาษา <i>ภูมิไทยการ์ดั้น</i> ที่แพร่	40

ภาพที่ 43	แผ่นป้ายพหุภาษาระหว่างภาษาล้านนาคาด และ แลง ตัวเลข อารบิก 3 และ ภาษาไทย วย้าห่าโม่ง และ ทุกวันศุกร์	42
ภาพที่ 44	แผ่นป้ายพหุภาษาระหว่างภาษาไทย ผัดไทย ตัวเลขภาษา ฮินดูอารบิก 15 ภาษาอังกฤษ ๕ และ ภาษาล้านนา ดอยหล่อ (หมายถึง ภูเขาที่ลาดตึกลง) ป้ามูล (เป็นคำพ้องกับภาษาไทย)	42
ภาพที่ 45	วัดพระธาตุดอยสุเทพ	46
ภาพที่ 46	แผนที่แสดงอาณาเขตล้านนาในประวัติศาสตร์	47
ภาพที่ 47	แผนที่แสดงภาพ 8 จังหวัดล้านนาในภาคเหนือปัจจุบัน	48
ภาพที่ 48	แผ่นป้ายภาษาไทย ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ และตัวเลขภาษา ฮินดูอารบิก ที่ตรอกเล่าโจ้ว ในย่านกาดหลวง (ตลาดวโรรส) เชียงใหม่	50
ภาพที่ 49	แผ่นป้ายภาษาไทยใหญ่ มีใจความ ซื่อ-ขาย-สด-ผ่อน ของอย่างดี	51
ภาพที่ 50	แผ่นป้ายอวยพรภาษาล้านนาที่เขียนด้วยอักษรภาษาไทย อยู่หื้อมีจัย ไปหื้อมีใจค ณ คุณย์เรียนรู้การเกษตร อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่	54
ภาพที่ 51	แผ่นป้าย ชวงเมืองน่าน	54
ภาพที่ 52	สตรีวัยกลางคน และสูงวัยร่วมกันเตรียมของ สำหรับใช้ในพิธีสืบชาติตา	56
ภาพที่ 53	ญาติ และเพื่อนบ้านร่วมกันเตรียมของทำบุญในงานศพ	56
ภาพที่ 54	“กาดกลางเวียง” ที่ถนนคนเดินวันอาทิตย์ ที่มีชื่อเสียง ของเชียงใหม่	57
ภาพที่ 55	ภาพผู้คนจำนวนมากที่ถนนคนเดินวันอาทิตย์ เชียงใหม่	57
ภาพที่ 56	กาดหลวง (ตลาดวโรรส)	58
ภาพที่ 57	หมอซึกโกमारภัจจ พร้อมเครื่องสักการบูชา	60
ภาพที่ 58	พระมหาประเสริฐ สิริบุญโญ	62
ภาพที่ 59	“ยาปีแม่ธรรม”	62

ภาพที่ 60	หมอเมืองสองท่าน พ่อหลวงปุก ใจมณี อำเภอจอมทอง เชียงใหม่ และ พ่อหลวงน้อยบุญ ชางเล้ง อายุ 83 บ้านต้นผึ้ง อำเภอเวียงหนองล่อง ลำพูน	64
ภาพที่ 61	การเป่าและใช้มีดแฮกรอบๆ บริเวณที่มีอาการป่วย (ผู้ป่วยรายนี้เป็นแผล)	66
ภาพที่ 62	แผ่นป้ายนวดแผนโบราณ (น้อย ไพลิน)	67
ภาพที่ 63	ร้านนวด บ้านทองสุข มาสซาส Baan Thongsuk Massage	68
ภาพที่ 64	แผ่นป้ายของร้านนวดชื่อ ครูแอ ในมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่	68
ภาพที่ 65	แผ่นป้ายประชาสัมพันธ์เชิญชวนดำหัว หลวงปู่ (พระธรรมมังคลาจารย์)	69
ภาพที่ 66	ต้นและผักล้มป๋อย และสิ่งของสำหรับใช้ในการดำหัว (Herbal Medicine Lists and Uses)	70
ภาพที่ 67	ญาติผู้ใหญ่สูงอายุรับการดำหัว ให้พร และผูกข้อมือให้ลูกหลาน	71
ภาพที่ 68	ของใช้สำหรับดำหัวที่จัดรวมเป็นชุดใน “สะหลุง” (ขัน) โลหะ	72
ภาพที่ 69	พ่อหลวงหนานก่อง แก้วก่องมา	73
ภาพที่ 70	กิจกรรม ดำหัวคนเฒ่า ที่บ้านแม่กลาง หมู่ 4 ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง เชียงใหม่	74
ภาพที่ 71	แผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ประเพณีการดำหัว	75
ภาพที่ 72	แผ่นป้าย โครงการสระเกล้าดำหัว ณ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้	75
ภาพที่ 73	กลุ่มสตรีสูงวัยชาวล้านนา ร่วมในงานทำบุญ “โองหลวง” (กุฏิไม้โบราณ) ณ วัดพระธาตุศรีจอมทอง	77
ภาพที่ 74	ผมเกล้ามวยของสตรีล้านนาประดับด้วย ปิ่นปักผมและดอกมะลิ	77
ภาพที่ 75	สตรีล้านนาผู้หนึ่งสวมใส่ชุดผ้าโตน	78

ภาพที่ 76	สตรีสูงวัยชาวอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ สวมใส่ “ชิ้นดินจก” ร่วมงานทำบุญทอดกฐิน	79
ภาพที่ 77	ดินจกลาย “โกมบัวคำ”	80
ภาพที่ 78	ชิ้นดินจกลายเชิงแสงหงส์ดำสอดดินเงิน	81
ภาพที่ 79	หุ่นแสดงการแต่งกายในโอกาสพิเศษของสตรีล้านนา	82
ภาพที่ 80	ช่างฟ้อนล้านนา ประดับผมเกล้ามวยด้วยดอกไม้ยอดนิยม คือ ดอก “เอื้องคำ”	83
ภาพที่ 81	ปลอกหมอนอิงลายสิงห์ ลวดลายการจกที่เป็นเอกลักษณ์ ของกลุ่มแม่บ้านนามน จังหวัดแพร่	84
ภาพที่ 82	บุคลากรหญิงแต่งเมืองในกิจกรรมดำหัว ณ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้	85
ภาพที่ 83	สตรีแต่งเมืองมาร่วมงานดำหัวและมุทิตาสักการะ “พระธรรมมังคลาจารย์” (หลวงปู่ทอง สิริมังคโล) ณ วัดพระธาตุศรีจอมทอง อำเภอจอมทอง เชียงใหม่	85
ภาพที่ 84	ป้ายชื่อวัดสำเภา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่	93
ภาพที่ 85	แผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ กาดก๋อม 40 ปี คณะผลิตกรรมการเกษตร	95
ภาพที่ 86	แผ่นป้ายประชาสัมพันธ์เทศกาลสงกรานต์ “ปีใหม่”	96
ภาพที่ 87	แผ่นป้าย ประเพณีบุญเป็ง ๒๕๕๖ ของบ้านแม่กลาง หมู่ 4 ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่	97
ภาพที่ 88	แผ่นป้าย “วันเป็งปุค” แขนวนบนประตูโขง วัดอุปัคต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่	97
ภาพที่ 89	ป้ายชื่อวัดอุปัคต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่	100
ภาพที่ 90	แผ่นป้ายภาษาล้านนาปนภาษาไทย ช่วงนคร หมายถึง ลานของนครหรือเมือง (ลำปาง) และเขียนเป็นภาษาไทย ภาษาล้านนา ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน	101

ภาพที่ 91	แผ่นป้ายจำนวน 6 แผ่น ใช้อักษรโรมันเขียนบอกชื่อสถานที่ หลากหลาย (อาทิ ภาษาไทยปนภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ปนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และภาษาล้านนาปนภาษา ฝรั่งเศส)	101
ภาพที่ 92	แผ่นป้ายภาษาปนระหว่างภาษาล้านนากับภาษาไทย และภาษาอังกฤษ KAD KARANG VILLAGE ที่ซานเมืองเชียงใหม่	101
ภาพที่ 93	ภาพภูมิทัศน์ภาษาหลากหลาย บนแผ่นป้าย ประกอบด้วย ภาษาไทย ภาษาจีน ตัวเลข ภาษาฮินดูอารบิก และภาษา อังกฤษ ที่กาดหลวง (ตลาดวโรรส) เชียงใหม่	105
ภาพที่ 94	ชบวนวัวต่าง (วัวเทียมเกวียน)	108
ภาพที่ 95	แผ่นป้ายหลากหลายภาษา ที่ถนนนิมมานเหมินท์ ซอย 1 ประกอบด้วยแผ่นป้ายภาษาไทย(ตติระ) แผ่นป้ายภาษา อังกฤษปนกับภาษาล้านนา ภาษาล้านนาเพียงภาษาเดียว (จ้าง หมายถึง ช้าง) และ แผ่นป้ายภาษาสเปน (DECO MODA) ปนกับภาษาอังกฤษ STUDIO ในคำ DECO MODA STUDIO	110
ภาพที่ 96	แผ่นป้ายรณรงค์ สงกรานต์ปลอดเหล้า เป็นภาษาไทย และภาษาจีน ติดด้านข้างสะพานเดินข้ามคูเมืองเชียงใหม่ โดยมีข้อความภาษาล้านนาเขียนอยู่มุมด้านบน	110
ภาพที่ 97	แผ่นป้ายสำนวนการทักทายเป็นภาษาหลากหลายภาษา อาทิ ภาษาไทย พม่า ญี่ปุ่น จีน ไทใหญ่ อาหรับ อังกฤษ ฝรั่งเศส สเปน ฯลฯ ที่วัดพระแก้ว เชียงราย	112
ภาพที่ 98	ป้ายชื่อร้านทองภาษาจีนที่เขียนปนภาษาไทย ห้างทองด็ก เซ่งฮง โดยมีป้ายชื่อเดียวกันเป็นภาษาจีนอยู่ด้านล่าง และ ร้านทองภาษาไทย ห้างทองอินทรีทอง ณ บริเวณหัวมุมตลาดวโรรส (กาดหลวง) เชียงใหม่	112

ภาพที่ 99	แผ่นป้ายภาษาไทยแสดงจุดจอดรถที่กาดหลวง (ตลาดวโรรส) โดยมีภาษาไทยใหญ่เขียนกำกับอยู่ด้วย	113
ภาพที่ 100	ป้ายชื่อวัดพระธาตุหริภุญชัยและป้ายข้อความบนประตูเข้า วัดฯ เป็นภาษาไทย ที่ลำพูน	115
ภาพที่ 101	แผ่นป้ายอวยพร ขอให้เดินทางโดยสวัสดิภาพ ที่แพร่	118
ภาพที่ 102	ป้ายชื่อร้านสาคร เป็นร้านขายของชำเก่าแก่แห่งหนึ่งที่ลำปาง	119
ภาพที่ 103	แผ่นป้ายชื่อร้านจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมท้องถิ่น มณีรัตน์ ที่แม่ฮ่องสอน	119
ภาพที่ 104	ป้ายชื่อภาษาไทยล้วน ตลาดประตูเชียงใหม่	119
ภาพที่ 105	แผ่นป้ายบอกเส้นทางบนทางหลวงแผ่นดิน สายเชียงใหม่ – ลำปาง	120
ภาพที่ 106	แผ่นป้ายชื่อร้านทองภาษาไทยโดยไม่มีภาษาจีนกำกับ ห้างทองอินทรีทอง ที่เชียงใหม่	120
ภาพที่ 107	ป้ายชื่อ โรงเรียนพุทธนิโสภณ ที่เชียงใหม่	120
ภาพที่ 108	ป้ายชื่อถนน ถนนอินททยงยศ ที่ลำพูน	121
ภาพที่ 109	แผ่นป้ายชื่อร้าน นวดแผนไทย RELAX MASSAGE ที่แม่ฮ่องสอน	121
ภาพที่ 110	แผ่นป้ายภาษาปณทวิภาษาระหว่างภาษาอังกฤษกับตัวเลข ภาษาฮินดูอารบิก HAPPY NEW YEAR 2015	123
ภาพที่ 111	แผ่นป้ายภาษาอังกฤษขนาดใหญ่ Next step to ASEAN หน้ามหาวิทยาลัยแม่โจ้เชียงใหม่	123
ภาพที่ 112	แผ่นป้ายข้อความภาษาอังกฤษภาษาเดียว TOUR TAXI TREK HERE ที่แม่ฮ่องสอน	123
ภาพที่ 113	แผ่นป้ายภาษาอังกฤษที่เขียนเป็นภาษาไทย และอักษรย่อ ภาษาอังกฤษ จำนวน 2 แผ่น ที่เชียงใหม่	125
ภาพที่ 114	แผ่นป้ายสลักคำภาษาอังกฤษ WALKING STREET บนบริเวณทางเดินเท้า ที่น่าน	126

ภาพที่ 115	แผ่นป้ายชื่อร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง Global House บนถนนสายลำปาง-เชียงใหม่	126
ภาพที่ 116	ป้ายชื่อห้างสรรพสินค้าภาษาอังกฤษสองแห่ง central plaza และ central festival ที่เชียงใหม่	128
ภาพที่ 117	ป้ายชื่อร้านรองเท้าเป็นภาษาเชค Bata หรือที่เรียกเป็นภาษาไทยว่า ร้านบาตา	130
ภาพที่ 118	แผ่นป้ายร้านจำหน่ายหลอดไฟ OSRAM เทคโนโลยีเยอรมัน	130
ภาพที่ 119	แผ่นป้ายชื่อร้านกาแฟและขนมหวานเป็นภาษาฝรั่งเศส Au choix café & patisserie ภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	131
ภาพที่ 120	แผ่นป้ายภาษาฝรั่งเศส NOUS PARLONS FRANCAIS ที่แม่ฮ่องสอน	132
ภาพที่ 121	ชื่อร้านจำหน่ายรถยนต์ BMW ชื่อ Barcelona Motor	133
ภาพที่ 122	ป้ายชื่อร้านอาหารภาษาสเปน Maximato ประกอบ ด้วยภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศส	133
ภาพที่ 123	ป้ายชื่อกาแฟภาษาอิตาลี espresso, mocha, cappuccino, latte ที่พะเยา	134
ภาพที่ 124	ป้ายชื่อร้านอาหารภาษาอิตาลี da Vinci Ristorante Pizzeria ที่เชียงราย	134
ภาพที่ 125	แผ่นป้ายข้อความภาษาจีน มีใจความว่า ยินดีต้อนรับ นักท่องเที่ยวชาวจีน	136
ภาพที่ 126	ป้ายชื่อร้านอาหารเขียนเป็นภาษาอังกฤษกำกับ ชื่อร้านภาษาอาหรับ ที่เชียงใหม่	136
ภาพที่ 127	ป้ายชื่อบริษัทท่องเที่ยวภาษาเกาหลีที่มี ภาษาอังกฤษกำกับชื่อ JUNG ANG TRAVEL ที่เชียงใหม่	136
ภาพที่ 128	แผ่นป้ายภาษาจีนล้วน เดือนเก้าเชียงใหม่ ที่ถนนวัวลายเชียงใหม่	138
ภาพที่ 129	แผ่นป้ายภาษาจีนบอกชื่อตลาด “ตันลำไย” บนซุ้มประตูจีนที่เชียงใหม่	138

ภาพที่ 130	แผ่นป้ายหน้าร้านขายยาและร้านขายอาหารเจ มีภาษาจีน กำกับอย่างชัดเจน ที่เชียงใหม่	139
ภาพที่ 131	แผ่นป้าย ห้างทองด็กเซ่งฮง ทั้งภาษาไทยและ ภาษาจีน ที่เชียงใหม่	140
ภาพที่ 132	ป้ายชื่อยี่ห้อผลิตภัณฑ์ยานยนต์ญี่ปุ่นยี่ห้อ HONDA	141
ภาพที่ 133	ร้านอาหารญี่ปุ่นโยชิโนยะ ภายในห้างสรรพสินค้า เซนทรัลเฟสติวัล เชียงใหม่	141
ภาพที่ 134	ร้านอาหารญี่ปุ่น OOTOYA	141
ภาพที่ 135	ป้ายชื่อร้านอาหารที่ลำพูน เน้นชื่ออาหารญี่ปุ่น ที่ได้รับความนิยม ได้แก่ สุกี้ และชาบู	142
ภาพที่ 136	ป้ายชื่อร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ และความงามจากเกาหลี Kangzen	143
ภาพที่ 137	ร้านอาหารเวียดนาม Sai Gon Qi ที่เชียงใหม่	143
ภาพที่ 138	อาคาร ห่ม่องโง่ยซิ่น ที่ถนนคนเดิน “กาดกองต้า” ลำปาง	145
ภาพที่ 139	แผ่นป้าย ศูนย์เมียนมาร์ศึกษา เขียนเป็นภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาพม่าภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	145
ภาพที่ 140	แผ่นป้ายภาษาไทยใหญ่หน้าร้านทองสองแห่งที่เชียงใหม่	146
ภาพที่ 141	ป้ายชื่อย่านการค้าพาณิชยกรรมมุสลิมเขียนปนกับภาษาอังกฤษ HALAL STREET HILAL TOWN ที่เชียงใหม่	147
ภาพที่ 142	ตัวเลขอารบิก 100 และ 200 ที่ไนท์บาซาร์เชียงใหม่	148
ภาพที่ 143	ตัวเลขอารบิก 10 บอกราคาปลาทุเค็ม ในตลาดสด ที่ลำปาง	149
ภาพที่ 144	แผ่นป้ายโฆษณา Coca-Cola ในเยอรมนี	153
ภาพที่ 145	แผ่นป้ายชื่อร้าน McDonald's ที่ย่านตลาดรวมโชค เชียงใหม่	153
ภาพที่ 146	แผ่นป้ายภาษาปนระหว่างภาษาอังกฤษ count down กับภาษาไทย ธรรมชาติ	157
ภาพที่ 147	แผ่นป้ายภาษาปนพหุภาษาระหว่างภาษาไทย อิง กับ ภาษา ล้านนา ดอย และ ภาษาอังกฤษ เพลส บนแผ่นป้าย อิงดอยเพลส ที่เชียงใหม่	158

ภาพที่ 148	แผ่นป้ายภาษาปนะระหว่าง ภาษาไทย ถนน และ ย่านการค้า กับ ภาษาล้านนา กาดบ้านเก่า และ หัวเวียงใต้ ที่น่าน	160
ภาพที่ 149	แผ่นป้ายชื่อร้านกาแฟ คาเฟ่เมซอน-Café Amazon	162
ภาพที่ 150	แผ่นป้ายภาษาปนะทวิภาษาระหว่างภาษาไทย ถนน และ ชาย กับ ภาษาล้านนา กว๊าน บนแผ่นป้ายชื่อถนน ถนนชายกว๊าน ที่พะเยา	165
ภาพที่ 151	แผ่นป้ายภาษาปนะทวิภาษาระหว่างภาษาไทย ลาน และ กลาง กับ ภาษาล้านนาเวียง บนแผ่นป้าย ลานกลางเวียง ที่เชียงราย	165
ภาพที่ 152	แผ่นป้ายภาษาปนะทวิภาษาระหว่างภาษาล้านนา Raming (หมายถึงเวียงพิงค์ คือ เชียงใหม่) กับภาษาอังกฤษ Tea ที่เชียงใหม่	167
ภาพที่ 153	แผ่นป้ายภาษาปนะระหว่างภาษาไทย ห้ามขาย และ ในบริเวณนี้ กับ ภาษาอังกฤษ ล็อตเตอรี่ ในข้อความ ห้ามขายล็อตเตอรี่ในบริเวณนี้ ภายในวัดพระบรมธาตุ พระแก้วดอนเต้า ที่ลำปาง	167
ภาพที่ 154	ป้ายชื่อร้านกาแฟและเครื่องดื่มภาษาปนะทวิภาษา ระหว่าง ภาษาฝรั่งเศส Café (ร้านกาแฟ) กับภาษาล้านนา Mug (ชอบ) Ka-Naat (มาก) ในชื่อ Café MUG KA'NA'AT	169
ภาพที่ 155	แผ่นป้ายภาษาปนะพหุภาษาระหว่างภาษาล้านนา แม่เป้ง กับ ภาษาไทย น้ำแข็งใสและ บาท และ ตัวเลขภาษาฮินดู อารบิก 10 ในข้อความ แม่เป้งน้ำแข็งใส 10 บาท	169
ภาพที่ 156	แผ่นป้ายภาษาปนะพหุภาษาระหว่างภาษาจีน นิ้มซี่เส็ง อังกฤษ ลิสซิ่ง ไทย สาขา และล้านนา หัวเวียงใต้ ในชื่อ นิ้มซี่เส็งลิสซิ่ง สาขาหัวเวียงใต้ ที่น่าน	169
ภาพที่ 157	แผ่นป้ายภาษาปนะระหว่างอักษรย่อภาษาไทยที่เป็นคำยืม ภาษาอังกฤษ กก (กิโลกรัม) กับตัวเลขภาษาฮินดูอารบิก 3, 70 และ 25	171

ภาพที่ 158	ป้ายภาษาปนระหว่างภาษาฝรั่งเศส DE กับภาษาอังกฤษ <i>CHIC STYLE</i>	171
ภาพที่ 159	ชื่อร้านอาหารภาษาปนทวีภาษาระหว่างภาษาเกาหลี ซูเกีย กับ ภาษาฝรั่งเศส บุฟเฟต์	171
ภาพที่ 160	แผ่นป้ายชื่อภาษาปนพหุภาษา ระหว่างภาษาไทย ชนมจีน ภาษาล้านนา คนยอง กับ ภาษาฝรั่งเศส บุฟเฟต์ ในชื่อร้าน อาหาร ชนมจีน คนยอง บุฟเฟต์ ที่ลำพูน	173
ภาพที่ 161	แผ่นป้ายภาษาปนพหุภาษาระหว่างภาษาล้านนา กาด และ หางตง กับภาษาไทยนัด และภาษาอังกฤษ โลตัส ในชื่อตลาดนัดที่เชียงใหม่ กาดนัดโลตัสหางตง	173
ภาพที่ 162	ป้ายชื่อร้านอาหารและเครื่องดื่มภาษาปนพหุภาษา ระหว่างภาษาไทย ท่า กับ ภาษาล้านนา กว๊าน และภาษาอังกฤษ <i>coffee & restaurant</i> ที่พะเยา	173
ภาพที่ 163	<i>LANNA</i> ในชื่อร้านสปาเป็นภาษาอังกฤษบนแผ่นป้าย ที่ถนนท่าแพ เชียงใหม่	178
ภาพที่ 164	กว๊านพะเยา ปิงน้ำจืดขนาดใหญ่ ที่พะเยา	178
ภาพที่ 165	ป้ายชื่อร้านภาษาล้านนา สะหลุงดอก ที่เชียงใหม่	179
ภาพที่ 166	แผ่นป้าย “กำเมือง” <i>ฮ้านน้ำกิน</i> (ร้านน้ำดื่ม) ในวัดพระธาตุหริภุญไชย อ.เมือง จ.ลำพูน	180
ภาพที่ 167	หมวกแบบไทใหญ่ หน้าร้านค้าแห่งหนึ่งในเขตเมือง แม่ฮ่องสอน	181
ภาพที่ 168	“ตุงกระด้าง” ในรูป “ขันเงิน” ปักไว้บนเกาะกลางถนน ในย่านวัวลาย เชียงใหม่	182
ภาพที่ 169	แผ่นป้าย <i>ไส้อั่วสมุนไพร</i> ที่ตริงติดไว้กับไม้แบนเหลี่ยม แกะสลักลวดลายที่ไขว้กันเรียก “กาแล” ที่เชียงราย	182
ภาพที่ 170	แผ่นป้ายภาษาล้านนา <i>ถอดเกิบ</i> พร้อมภาษาไทยในวงเล็บ ด้านล่าง (รองเท้า) ติดไว้ที่ขอบพื้นด้านหน้าวิหารวัดตันเกว่น เชียงใหม่	183

ภาพที่ 171	แผ่นป้าย (เขียนด้วยลายมือแบบง่าย ๆ) <i>เห็ดหอม เห็ดลม</i> <i>ผักหวาน</i> รีมถนนสาย ลำปาง – แพร่	184
ภาพที่ 172	แผ่นป้ายที่ทำจากฝากล่องโฟมและเขียนด้วยลายมือบอกชื่อ อาหาร “เมือง” อย่าง <i>แอ็บ หมู</i> และ <i>จิ้นลัมหมก</i> ที่ลำปาง	184
ภาพที่ 173	ข้อความพิมพ์เป็น “ตัวเมือง” หรือ ตัวอักษรภาษาล้านนา	186
ภาพที่ 174	แผ่นป้ายภาษาปนะระหว่างภาษาไทย <i>ของใช้</i> และ <i>รากเหง้า</i> กับ <i>ภาษาล้านนา</i> <i>ปะเก๋า</i> (โบราณ) และ <i>คนเมือง</i> ในข้อความ <i>ของใช้ปะเก๋า รากเหง้าคนเมือง</i> ที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ลำพูน	187
ภาพที่ 175	วัดเจติยหลวงวรวิหาร ๑๐๓ ถ.ประปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่	188
ภาพที่ 176	ชื่อวัดที่ใช้ภาษาล้านนาเขียนไว้ด้านบนสุดสองแห่ง <i>วัดสำเภา</i> และ <i>วัดหมื่นล้าน</i>	188
ภาพที่ 177	แผ่นป้ายเป็นภาษาล้านนาล้วนทั้งแผ่น และแผ่นป้าย ข้อความเดียวกันเป็นภาษาไทยล้วน <i>วัดช้างสี</i> <i>ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ลำพูน</i>	189
ภาพที่ 178	ป้ายชื่อร้านอาหารใช้ “ตัวเมือง” หรือ อักษรภาษาล้านนา เขียนด้านบนสุด ที่เชียงราย	190
ภาพที่ 179	ป้ายชื่อมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่ อีกป้ายหนึ่งเขียนชื่อ เป็นภาษาล้านนา	190
ภาพที่ 180	ป้ายคำว่า Lanna ติดด้านหลังรถตุ๊กๆ ที่เชียงใหม่	191
ภาพที่ 181	แผ่นป้ายภาษาปนะระหว่างภาษาล้านนา <i>ดี / Ti</i> กับ ภาษาไทย <i>เดิม / Deim</i> ในป้ายชื่อร้านอาหาร <i>ดีเดิม / Ti Deim</i> ที่พะเยา	192
ภาพที่ 182	แผ่นป้าย <i>โฮงหลวง ภูมิพุทธศาสน์ สุประดิษฐ์</i> หน้าภูมิไม้ โบราณขนาดใหญ่ ภายในวัดพระธาตุศรีจอมทอง เชียงใหม่	194
ภาพที่ 183	แผ่นป้ายร้าน <i>ฝ้ายเฮือนแก้ว</i> ที่ตลาดวโรรส (กาดหลวง) เชียงใหม่	195

ภาพที่ 184	ประตู่ท่าแพ ด้านทิศตะวันออก และ ประตูเชียงใหม่ ด้านทิศใต้	196
ภาพที่ 185	แผ่นป้ายภาษาล้านนา มีใจความว่า <i>เจิน หน่งซิ่น เข้าวัด</i> (เชิญนุ่ง-สวมใส่ผ้าถุงเข้าวัด) ที่แพร่	207
ภาพที่ 186	แผ่นป้าย ปี่ใหม่เมือง ติดอยู่ด้านหน้าปฏิทินแขวนภาษาล้านนา ที่วางจำหน่ายหน้าแผงของร้านหนังสือแห่งหนึ่งที่เชียงใหม่	214
ภาพที่ 187	คำว่า ปี่ใหม่เมือง ด้านหลังเสื้อหม้อฮ่อมที่ได้รับความนิยม สวมใส่ในช่วงเทศกาลสงกรานต์	214
ภาพที่ 188	ข้อความ <i>แต่งเมือง อยู่เมือง ลือเลื่องน้ำใจ</i> บนแผ่นป้าย ชั่วคราวช่วงเทศกาลปี่ใหม่เมือง (สงกรานต์)	215
ภาพที่ 189	การแต่งกายแบบดั้งเดิมของผู้หญิงชาวเชียงใหม่	215
ภาพที่ 190	แผ่นป้ายจำนวน 2 แผ่น เขียนด้วยลายมือ บอกรายการ อาหาร “เมือง” คือ <i>แกงฮ่อม-ไก่เมือง</i> และ <i>ลาบ ส้า</i> <i>แกงฮ่อม</i>	216
ภาพที่ 191	ป้ายชื่อ <i>ดอยสุเทพ พร้อมลูกศรชี้บอกเส้นทาง</i> ที่เชียงใหม่	219
ภาพที่ 192	แผ่นป้ายบอกชื่อ <i>อ.ดอยหล่อ</i> (หล่อ หมายถึง ดิ่งลง) บนถนน สายเชียงใหม่ – ฮอด	219
ภาพที่ 193	แผ่นป้ายภาษาปวนชื่อรีสอร์ท <i>อินทนนท์ ริเวอร์ไซด์รีสอร์ท</i> <i>INTHANON RIVERSIDE RESORT</i>	220
ภาพที่ 194	ป้ายชื่อร้านกาแฟและชา ชื่อ <i>ยอດดอย กาแฟ และ ชา</i> เชียงราย <i>YODDOI COFFEE & TEA</i> ที่เชียงราย	220
ภาพที่ 195	ร้านอาหารที่เน้นอาหารท้องถิ่น <i>เฮือนอุ้ยกาด</i> ที่เชียงใหม่	223
ภาพที่ 196	ชื่อร้านอาหาร “เมือง” <i>เฮือนใจยอง</i> เป็นร้านอาหารเมืองยอง	224
ภาพที่ 197	ร้านผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทุกชนิด ชื่อ <i>เฮือนด้ายฝ้ายงาม</i> ที่อำเภอ สันกำแพง เชียงใหม่	224
ภาพที่ 198	ร้านจำหน่ายดอกไม้และรับจัดดอกไม้ <i>เฮือนดอกไม้</i> ที่เชียงใหม่	224

ภาพที่ 199	ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลภาคสวนแก้ว ที่เชียงใหม่	226
ภาพที่ 200	แผ่นป้ายกาตฝรั่ง ในเขตปริมณฑลของเชียงใหม่	226
ภาพที่ 201	กาตที่ถนนท่าแพ	227
ภาพที่ 202	แผ่นป้าย กาตกลางเวียง มีภาษาอังกฤษกำกับ Kad Klang Wiang ในบริเวณถนนคนเดินวันอาทิตย์	227
ภาพที่ 203	เสื้อ กางเกง และผ้าชิ้นแบบ “เมือง” ที่ตลาดนัด และตลาดประจำวัน	229
ภาพที่ 204	แผ่นป้ายกาตนัดโลดส์ทางดง หน้าห้างสรรพสินค้า เทสโก้โลดส์ที่เชียงใหม่	230
ภาพที่ 205	กาตผัด (กาตนัดวันพฤหัสบดี) ที่อำเภอจอมทอง เชียงใหม่	230
ภาพที่ 206	ตลาดนัดทุ่งฟ้าบด ที่อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่	231
ภาพที่ 207	แผ่นป้าย “กาตก้อมฉลอง ๔๐ ปี คณะผลิตกรรม การเกษตร”	232
ภาพที่ 208	แผ่นป้ายโปสเตอร์ขนาดใหญ่ มหากาต ภายในกาตหลวง	234
ภาพที่ 209	แผ่นป้ายภาษาอังกฤษ KAD LUANG AIRPORT	234
ภาพที่ 210	วงดนตรีเมืองสืบสายลายเมือง ที่กาตกองต้า ลำปาง	234
ภาพที่ 211	แผ่นป้ายชื่อวัดหนองคำ เชียงใหม่	236
ภาพที่ 212	เสื้อสะเปาคำ (เสื้อลำเภาทอง) ในงานปรีวาสกรรมที่วัด พระธาตุศรีจอมทอง เชียงใหม่	237
ภาพที่ 213	แผ่นป้ายที่มีคำว่า “คำ” ในข้อความลุงคำขายหอย	239
ภาพที่ 214	ชื่อร้านจำหน่ายไส้ั่วที่เป็นชื่อผู้หญิง ไส้ั่วบ้าคำ	240
ภาพที่ 215	แผ่นป้ายชื่อถนนวังสิงห์คำ	240
ภาพที่ 216	แผ่นป้ายชื่อ หอพักคำปิ่น	241
ภาพที่ 217	แผ่นป้ายชื่อกาตคำ ที่แม่ฮ่องสอน และ กาตรินคำ ที่เชียงใหม่	241
ภาพที่ 218	ร้านจำหน่ายเสื้อผ้าสตรีที่เชียงใหม่ชื่อ MALAI COME (มาลัยคำ)	242
ภาพที่ 219	ลำไยอี๋ดอ	244

ภาพที่ 220	ลำไยพันธุ์ (อี)แห้ว	245
ภาพที่ 221	ลำไยพันธุ์ (อี)เปี้ยวเขียวเชียงใหม่	246
ภาพที่ 222	ลำไยพันธุ์อีแดงกุ่ม (อีแดงกลม)	247
ภาพที่ 223	ลำไยเมือง	247

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 1 แผนผังภาษาไทย-กะได	86
แผนภูมิที่ 2 แผนภูมิแสดงอักษรล้านนา (เปรียบเทียบกับอักษรไทย)	90

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	ตารางแสดงตัวอักษรภาษาล้านนา เปรียบเทียบกับตัวอักษรภาษาไทย	199 – 200
ตารางที่ 2	ตารางแสดงการเปรียบเทียบลักษณะเฉพาะด้าน อักษรของภาษาล้านนาและภาษาไทย	201
ตารางที่ 3	ตารางเปรียบเทียบอักษรวิธีระหว่างภาษาล้านนา กับภาษาไทย	203

